

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

VIITE Asiantuntijalausuntopyyntö HE 218/2016 vp Hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain ja sosiaalihuoltolain 42 §:n muuttamisesta

ASIA Vanhustyön keskusliitto – Centralförbundet för de gamlas väl ry:n lausunto

Viitaten asiantuntijalausuntopyyntöön Vanhustyön keskusliitto – Centralförbundet för de gamlas väl ry esittää kunnioittavasti seuraavaa:

Asiantuntemus

Ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain 10 §:ssä säädetään kunnan käytettävissä oltavasta erityisasiantuntemuksesta.

Vahva ja monipuolinen asiantuntemus on tärkeää tuettaessa varsinkin hauraimpien ikääntyneiden ihmisten hyvinvointia ja toimintakykyisyyttä sekä edistettäessä kotona pärjäämistä mahdollisimman pitkään. Jos asiantuntemusta käsittelevästä pykälästä kevennetään vaatimuksia erityisasiantuntemuksen osalta, tulee kuitenkin perusteluissa sekä muussa ohjeistuksessa korostaa moniammatillisen yhteistyön ja asiantuntemuksen merkitystä iäkkäiden henkilöiden palveluita järjestettäessä.

Vastuutyöntekijä

Ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain 17 §:ssä käsitellään vastuutyöntekijän nimeämistä iäkkäälle henkilölle. Hallituksen esityksen mukaan tämä pykälä kumottaisiin.

Hallituksen esityksen 160/2012 yksityiskohtaisissa perusteluissa (17 §) todettiin muun muassa, että *ikäkkäälle henkilölle järjestettävien palvelujen tulee olla laadukkaita sekä hänen tarpeisiinsa nähden oikea-aikaisia ja riittäviä. Vastuutyöntekijän tulisi osaltaan pitää silmällä tämän periaatteen toteutumista. Hänen tulisi seurata yhdessä iäkkään henkilön ja tarvittaessa hänen omaisensa, läheisensä tai edunvalvojansa kanssa, miten palvelusuunnitelma toteutuu. Hänen tulisi myös seurata yhdessä iäkkään henkilön kanssa tämän palvelutarpeiden muutoksia. Vastuutyöntekijän tulisi olla tarvittaessa yhteydessä sosiaalihuollon viranomaisiin sekä muihin tahoihin, jotta hänen asiakkaansa saisi tarvitsemansa avun ja tuen. Hänen tulisi myös neuvoa ja auttaa iäkästä henkilöä palvelujen ja etuuksien saantiin liittyvissä asioissa.*

Ikääntyneen ihmisen toimintakyvyn heikentyessä tarvitsevat monet apua ja tukea sen selvittämiseen, mitä palveluita tai muuta tukea heidän olisi mahdollista saada. Tieto eri mahdollisuuksista on hajanaista ja ikääntyneillä ihmisillä sekä heidän omaisillaan ja läheisillään on monesti vaikeuksia saada kootuksi asianmukaista tietoa.

Oikea-aikaiset ja räätälöidyt palvelut ikääntyneille ihmisille mahdollistavat osaltaan asumista turvallisesti kotona mahdollisimman pitkään. Monelle ikääntyneelle palveluita koskeva tuki ja ohjaus on tässä ensiarvoisen tärkeää. Asiakkaan ja perhetilanteen mukaan räätälöidyt ja ripeät palvelut on soitettu kustannusvaikuttaviksi mm. VTKL:n Geriatrisen kuntoutushankkeen Omaishoito yhteistyönä-osahankkeessa.

Kun ikääntyneen henkilön avuksi nimetään omatyöntekijä, on perusteltua, että työntekijänä voi toimia sosiaalihuollon ammattihenkilön lisäksi myös terveydenhuollon ammattihenkilö, kun se on asiakkaan edun ja tarpeiden mukaista. Sosiaalihuolto-laissa tulisi lisäksi käsitellä tarkemmin omatyöntekijän tehtäviä ja toiminnan tavoitteita nimettäessä omatyöntekijä iäkkään henkilön tueksi. Koska ns. vanhuuslaki on käytännön työtä tekevien ammattilaisten koulutuksessa ja henkilöstön keskuudessa se pääasiallinen laki, tulisikin vastuutyöntekijänimikkeen poistamisen yhteydessä kirjata edelleen velvollisuus taata oikea-aikaiset toimintakykyisyyden mukaan joustavat palvelut, joiden suunnittelua ohjaa ja valvoo sosiaalihuoltolain mukainen omatyöntekijä.

Helsingissä, marraskuun 14 päivänä 2016

Vanhustyön keskusliitto - Centralförbundet för de gamlas väl ry